

RES-e Regions

Analys av RES-e i kommunerna i Västra Götaland, Sverige

Introduktion

Regionen Västra Götaland utgörs av 49 kommuner. I denna rapport har representanter från Alingsås, Borås, Falköping, Kungälv, Lidköping, Mariestad, Mark, Skövde, Strömstad, Trollhättan, Uddevalla och Ulricehamn, intervjuats om deras syn på RES-e i kommunen. Slutsatserna av intervjuerna presenteras här.

De 12 kommunerna är olika till storlek, antal invånare, ekonomisk nivå och lokalisering i regionen (se tabell 1 nedan).

De representanter som intervjuats i kommunerna har något olika funktioner inom respektive organisation, men energiproblematik och energiplanering ingår som huvudsakliga, eller betydande, delar av samtligas arbete.

Tabell 1. Beskrivning av de intervjuade kommunerna

Kommun	Antal invånare	Ekonomisk nivå*	Karaktäriseras av**
Alingsås	35 761	188	Pendlarkommun
Borås	98 886	225	Industri, universitet
Falköping	31 148	184	Jordbruk, SME
Kungälv	38 257	182	Pendlarkommun
Lidköping	37 241	218	Jordbruk, SME
Mariestad	23 897	192	Industri
Mark	33 356	160	Jordbruk, SME
Skövde	49 856	376	Industri, universitet
Strömstad	11 371	224	Jordbruk, SME
Trollhättan	53 154	300	Industri, universitet
Uddevalla	50 068	207	Industri
Ulricehamn	22 342	172	Jordbruk, SME

* GNP per capita i 1000 SEK, 2002

** Indelningen ska bara ses som ett sätt att beskriva olikheterna mellan kommunerna. Självfallet har varje kommun sin egen struktur och individualitet som baseras på traditioner, geografiska förutsättningar, näringsliv etc.

Några av de intervjuade kommunerna kan karaktäriseras som industriella med en tradition av stora industrier inom en eller två sektorer. Några av dem har idag universitet och de flesta kommunerna har en högra BNP/capita än genomsnittet tack vare stor industriproduktion. Kommunerna inom denna kategori är: Borås, Mariestad, Skövde, Trollhättan and Uddevalla.

Några av kommunerna kan karaktäriseras som jordbrukskommuner (jordbruk, service och industri), med en SME-baserad industriell sektor och en i många fall väl utvecklad service- och handelssektor. Dessa kommuner är: Falköping, Lidköping, Mark, Strömstad and Ulricehamn.

Två av kommunerna ligger geografiskt nära storstaden Göteborg och kan i många fall ses som "pendlarkommuner" trots att de har en väl utvecklad service- och handelssektor, liksom industrier. Dessa kommuner är Kungälv och Alingsås.

RES-e Regions

Karta över Västra Götalandsregionen med de intervjuade kommunerna utmärkta.

Analys av situationen

Intresse för energi i kommunen

Generellt finns ett stort intresse för energi i kommunerna, både för ämnet i sig och för energieffektivisering och förnybara energikällor. Majoriteten av kommunerna i undersökningen anser att de är väldigt intresserade av energirelaterade frågor. Många åtgärder har vidtagits men dessa har huvudsakligen fokuserats på RES-HEAT, såsom biobränslebaserad fjärrvärme och energieffektivisering av transportsektorn. Dock påpekar många också att intresset för energifrågor ofta ligger hos en mindre grupp personer eller lokala eldsjälar. Det är också viktigt att lokala politiker har en vilja och ett engagemang rörande energifrågor.

De flesta kommunerna har uppskattat sin energisituation i den lokala energiplanen eller energistrategin.

Behov av stöd

Flertalet kommuner säger att de finner det svårt att hitta korrekt statistik för den lokala energikonsumtionen hos Statistiska Central Byrån (SCB), speciellt på transportområdet. Några kommuner säger också att de är i behov av särskild kompetens/extern hjälp för att utvärdera den nuvarande energisituationen samt vad man ska investera i framöver.

Att kunna diskutera energifrågor med andra kommuner för att utbyta erfarenheter och kunskap, är ett förslag från en kommun för att förenkla processen att bryta ned vad en hållbar utveckling innebär på lokal nivå. Denna idé praktiseras redan inom några kommuner genom deras deltagande i Uthållig Kommun som drivs av Statens Energimyndighet.

RES-e Regions

Erfarenhetsutbyte inom RES-e projekt

Köp av grön el

Grön el är inte särskilt vida nyttjat – bara en tredjedel av de intervjuade kommunerna köper grön el idag. De som inte gör det menar att det beror på att kommunen helt enkelt köper den billigaste elen och inte har funderat över alternativen. Dock säger flera att de kommer att driva denna fråga när nuvarande el-kontrakt går ut.

RES-e projects i kommunerna

De flesta av kommunerna har implementerat en eller flera RES-e projekt, och flertalet planerar nya projekt framöver. Flera av kommunerna har kombinerade kraftvärmeverk, baserade på biomass och/eller hushållsavfall, eller planerar att bygga ett sådant verk inom en nära framtid. (Borås, Mark, Mariestad, Kungälv, Skövde, Trollhättan, Lidköping, Uddevalla). Flera har också småskaliga vattenkraftverk, private vindkraftverk och några har kommunägda vindkraftverk. Två kommuner är på gång att bygga solcellsinstallationer.

Generellt är dock de flesta RES-projekt inriktade på värmeproduktion såsom fjärrvärme, pellets, spannmål eller andra RES för värme. Några kommuner har också agerat för att implementera alternativa bränslen för fordon, som till exempel produktionsanläggningar och tankstationer för biogas eller inköp av flexi-fuel fordon som kan köras på etanol.

Svårigheter jämfört med konventionell energi

Kommunerna erfar flera svårigheter och barriären när de planerar för och genomför RES-e projekt. Investeringsproblem och finansiella svårigheter är stora problem för många av kommunerna. Trots att det finns en vilja bland anställda och politiker för nya RES-e projekt prioriteras dessa inte i budgeten trots att det kanske lönar sig på lång sikt. Att få det lokala energibolaget att investera i nya projekt anses också som svårt.

En annan svårighet som många kommuner nämner är det motstånd som de möter från allmänheten mot anläggningar med vindkraftverk. Detta anses vara ett stort problem, eftersom detta ofta gör att kommuner och privata företag avstår från att investera i vindkraftverk. Dock påpekar några av de intervjuade att sättet som ett förslag om ett vindkraftverk läggs fram på är av stor betydelse för den reaktion man får från allmänheten. Det är viktigt med god kommunikation och dialog med samtliga inblandade parter.

En generell brist på intresse - hos politiker, privata investerare och hos allmänheten - i RES-e relaterade frågor är en annan stor barriär som flera kommuner upplever.

Värdefullt stöd

Kommunerna föreslår ett flertal olika typer av stöd som de anser kan vara värdefullt för dem för att kunna genomföra RES-e projekt. Då ekonomiska medel ofta saknas för att kunna driva igenom projekt, säger många att ekonomiskt stöd skulle vara till nytta för dem. Flera kommuner har tidigare sökt, och mottagit, det så kallade LIP-stödet (Lokala Investerings Program, 1998-2002) för olika energiinvesteringar. Detta stöd är nu ersatt med KLIMP (Klimat Investerings Program), som dock många kommuner anser alltför komplicerat och resurskrävande för att ansöka om. Förenklade ansökningsprocesser för KLIMP och andra stödsystem efterfrågas därför.

Samarbete med andra kommuner för överföring av kunskap och goda exempel anses också värdefullt. Samarbete mellan privata företag anses också eftersträvänsvärt, framförallt för ekonomiska investeringar.

Några kommuner vill ha klara krav på förnybar energi/grön el för nybyggnationer samt en försäkran om att inköpare och arkitekter har tillfredsställande kunskap om möjligheterna till förnybar energi när de planerar för nya konstruktioner.

RES-e Regions

Planering

Energiplan eller energistrategi

De flesta kommuner har en energiplan eller strategi. Fler uppdaterar planen regelbundet. Dock uttrycker många också ett behov av att uppdatera planen i sin kommun inom kort och några menar att detta behov finns men att det inte finns resurser att tillgå till detta.

Programmet för Uthållig Kommun, inom vilket några kommuner deltar, anses som ett gott komplement till den energiplanering som förs inom kommunen. Vissa anser till och med att samarbetet över kommungränsen är till större nytta än energiplanen i sig.

Mål för förnybar energi

Flertalet av kommunerna har mål för förnybar energi generellt inom ramen för energiplanen, som till exempel att öka användningen av förnybar energi inom olika områden. Flera mål är inte kvantifierade; vissa är mer generella så som att "öka användningen av förnybar energi". Vissa kommuner har dock specifika mål för förnybar energi, såsom att bygga ett kraftvärmeverk.

Få kommuner har specifika mål för RES-e i energiplanen. Många funderar dock på att implementera RES-e mål i nästkommande plan när denna uppdateras. De som idag har RES-e mål har relaterat dessa till specifika projekt eller teknologier såsom vindkraftsetableringar.

Behov av stöd för RES-e mål eller riktlinjer

Det finns några tankar på vilken typ av stöd som skulle kunna vara värdefullt för att sätta RES-e mål. Några kommuner säger dock att det är svårt att specificera vilken typ av stöd detta skulle kunna vara.

Behovet av mer resurser inom organisationen för att kunna sätta RES-e mål uttrycks av flera kommuner. Stöd och kunskapsöverföring från Statens Energimyndighet är också uppskattat. Ekonomiskt stöd till kommunen, företag och privatpersoner anses också som värdefullt av några kommuner.

Några av kommunerna tycker att riktlinjer, realistiska prognoser för vilken typ av RES-e man bör investera i, vore hjälpsamt.

Slutsatser

- Intresset för energiområdet är gott inom kommunerna, men lokala eldsjälar och engagerade politiker är också väldigt viktigt.
- Resursbrist inom kommunen är ett stort problem, både i form av personella resurser då det inte finns tillräckligt med personer som arbetar med energifrågor och i form av ekonomiska resurser då det inte finns pengar att investera i RES-e projekt på grund av andra prioriteringar eller dålig ekonomi inom kommunen.
- De flesta kommuner har fokuserat på RES-heat produktion, energieffektivisering och alternative bränslen till fordon istället för på RES-e. Dock är kraftvärmeverk ganska vanliga liksom privata initiativ såsom småskaliga vattenkraftverk och vindkraftverk.
- Motstånd bland allmänheten mot vindkraftverk är en stor barriär.
- Ekonomiskt stöd och förenklade ansökningsprocesser för ekonomiskt stöd anses som värdefulla typer av stöd för att öka RES-e investeringarna.